

Natuur rond het Markdal

Info 06-40007219

Droge voeten, dode vissen

Nu het weer lekker regent en de droogte van afgelopen zomer weer voorbij lijkt, schieten de waterbeheerders in Nederland veelal weer in hun oude, vertrouwde reflex: afvoeren dat water! Dat geeft alleen maar overlast en de boeren kunnen niet met zware machines het land op. Dat dat een achterhaalde strategie is wil maar heel langzaam doordringen bij de goegemeente: er wordt nog onvoldoende onderkend hoe kostbaar dat water is. Ja, in de zomer, als het droog is, dan wordt er steen en been geklaagd dat er een beregeningsverbod wordt afgekondigd, maar worden er evengoed miljoenen liters grondwater opgepompt om de mais te besproeien. En dat grondwater wordt niet snel genoeg aangevuld. We stevenen op een enorm watertekort af als er niet heel snel anders wordt omgegaan met onze waterhuishouding. De waterschappen moeten nu soms al kunstmatig water in de bovenlopen van kleinere beken pompen om er in ieder geval voor te zorgen dat sommige riviervisjes het overleven.

Het grootste probleem is dat we te weinig plekken hebben waar een tijdelijke overmaat aan regen lekker een

Herfststorm Boeloe doet Kroningsboom Willem Alexander wankelen

Zwam steekt elke herfst zijn stinkende kop op!

tijdje kan blijven liggen totdat we dat water nodig hebben. Historisch gezien bestond een groot deel van Nederland uit veen. Dat werkte als een natuurlijke spons. Allerlei riviertjes konden dankzij dat opgeslagen water jaarrond gemakkelijk blijven stromen, want al viel er in de zomer minder regen, er bleef voldoende water uit het veen sijpelen. Die buffers zijn we bijna helemaal kwijt en veenmoerassen gaan we ook niet meer terugkrijgen, dus we moeten iets anders verzinnen in deze tijden van grotere onvoorspelbaarheid. We hebben nu al vaker en grotere droogtes, maar er is ook meer kans op meer en grotere overstromingen. Zo was 2023 het natste jaar dat ooit is gemeten en tijdens mijn wintervogeltelling langs de Bovenmark in december stond er op veel plekken meer dan een halve meter water op het fietspad.

Om te kunnen omgaan met zowel te veel als te weinig water, worden allerlei creatieve oplossingen bedacht.

De Vierde Bergboezem bij de Haagse Beemden zorgt er bijvoorbeeld voor dat de stad droge voeten houdt bij een heel grote afvoer van water in de Mark. De meanders in de Bovenmark en de overstromingsvlakten die daar zijn en nog verder worden ontwikkeld, zijn een ander voorbeeld. Tegelijkertijd kunnen die gebieden worden gebruikt om water tijdelijk op te slaan en het niet

te snel af te voeren. Dat kan handig zijn als er na veel regen ineens een periode van droogte aankomt. Voor de natuur zijn die plekken ook fijn: vogels en allerlei planten kunnen er gedijen.

Overstromingsgebieden en bufferzones zijn heel mooi, maar er is wel ruimte voor nodig en laat dat nu net een zeldzaam ding in Nederland zijn. Niet overal, maar rond een drukke stad als Breda is dat wel het geval. Dat betekent dat waar het water is, of mag komen, andere dingen niet (meer) kunnen, zoals woningbouw of agrarische activiteit. Soms is er simpelweg geen ruimte om het water zijn gang te laten gaan en moeten kunstmatige structuren blijven. Dat geldt bijvoorbeeld voor twee van de stuwen in de Bovenmark (bij Galder en bij de Bieberg). Deze zijn nodig om de stad te beschermen tegen hoogwater. Om te zorgen dat vissen toch de stuwen voorbij kunnen zijn er vistrappen aangelegd. Dat kan gezien worden als een compromis tussen droge voeten en de overleving van vispopulaties in een druk land waarin van alles moet en liefst naast elkaar en tegelijkertijd. Over de effectiviteit van vistrappen zal ik het een andere keer hebben.

Leo Nagelkerke, West-Brabantse Vogelwerkgroep

Markandalletjes

* Herfst met regen in uur langere nacht. Beken lopen vol. Eerste storm Boelo blaast niet de bladeren er af, maar wel bomen om.

* Een kleine honderd deelnemers beleefden ondanks de regen de duisternis van de

Nacht van de Nacht op Wolfslaar. Echte natuur diehards. Gesterkt door warme soep en brood. Met info over vuur, sterren, 'behangers'kraam, uilen, vleermuizen, egels, kijkdozen, zintuigen en nachtelijke gedichten. Samen met KNNV, Heereboeren en Legendejagers. Gegidst door IVN natuurgidsen en de onzichtbare sterren kwam ieder weer thuis, met sterrenwacht oorkondes voor de jeugdige nachtbrakers.

* Veranderend vogelbestand in de Kempen. Jef Leestmans verhaalt de 'wijkers (Korhoender) 'nieuwkomers' (Grote Zilverreiger) en 'op deur kloppers' (Klapekster, Oehoe). Vrijdagavond 30 oktober. 20-22u. Vallei Merkske. Kolonie 41. Wortel (B). Graag aanmelden. Natuurpunt Markvallei.

* Ommetje Leemkuilen. Wandeling met natuurgids Mari Verkade. 10-12u. Start Café de Hooikar. Alphenseweg 14A. Gilze. 10-12u. Natuur- en Landschap Gilze en Rijen (NLGR).

* Natuurverenigingen steunen 'met zijn allen' Vlaamse Natuurpunt Markvallei tegen vestiging van blokkerende loonwerkersbedrijf in de oever van de Strijbeeksebeek. Wordt vervolgd.

Joop van Riet – natuurgids IVN Mark&Donge

Geef ons 'water-ruimte!' Foto Paul Caris